

Assessment of Being Trained in the Turkish Education System in Terms of Progressive and Traditional Understandings and Practices (Case of Malatya)

Kemal DURUHAN
Oğuz GÜRBÜZTÜRK
İsmail ŞAN
Ezlam PEPELER

Inonu University, Faculty of Education

Abstract

The aim of this study is to make an assessment of being trained in the Turkish education system in terms of progressive and traditional understandings and practices. The study sample is formed by 43 faculty members working in Inonu University, Department of Education and 51 elementary school teachers and 47 secondary school teachers working in the municipality of Malatya City Center that are selected randomly. In the study a questionnaire consisting of 56 items that are prepared based on expert opinion was used as data collection tool based. The questionnaire forms were applied to sample group by the researchers. In the analysis of the data, about each item, the frequency and percentages of the opinions of teaching staff and the teachers are given in the table. Kay-square (χ^2) test was used to determine whether there is a significant difference between the opinions of the teaching staff and teachers according to their education level and seniority. At the result of the study, it is found that the individuals grown through school education should be useful for themselves and the society, but the one within the education system cannot log out of the system as a quality product, theoretical and practical knowledge should be made the students acquired in school education and training activities, however, in these processes, there are problems in reaching high-level learning (analysis, synthesis, and evaluation), although a student-centered teacher training is aimed, the methods and techniques in which the teachers are active in the practices are not usually given up, there is a significant difference between the opinions of lecturers and teachers in the 25 items of the questionnaire due to their level of education and there is no significant difference between the opinions of lecturers and teachers according to their seniority in general but there is a significant difference in the six items of the questionnaire.

Keywords: *Turkish Education System, Progressivism, Traditional Education System*

SUMMARY

Introduction

Development of the communities is possible only if each of the members are trained well. People support their wish with education as they do plan for a better future and use philosophical thinking. While education was mentioned by only philosophers in the first ages, now every person of a community is interested in it. As a result of this interest, all of societies and religions have constructed educational philosophies due to

their own “good person” definitions (Tozlu, 2012: 15). Concept of “people” is mentioned by education as well as philosophy. The perspective of philosophy affects the goal, content, process and evaluation dimensions of education. The philosophy that the education system is based on provides balanced judgments about consistency of determining the human perspective, goal, behavior, content, process and evaluation (Sönmez, 2002: 46). It also reflects the political perspective of the community. The interaction between the education and politics systems is directed by the philosophy of community. Societies load different tasks to education during history (Gülbahar, 2006: 1). Education system determines the development level of a country. In developing countries, like Turkey, between philosophy and the goals of education may not be consistent (Üstüner, 2008: 177). Turkish education system is nominally Progressive and Pragmatic; but in fact Perennialist and Essentialist. “How we comment being educated” is primary determinant of philosophy of education (Temel, 2010: iii). Perennialist perspective to education suggests teaching universal realities. Essentialism aims to cultural transfer to new generations for conserving general welfare and social unity. These philosophies are teacher centered and suggest transferring the content to students (Tuncel, 2010: 236). Progressive education philosophy is contrasted with both Perennialism and Essentialism. It is constructed on the concept of “change”. This philosophy aims to educate students according to “changing conditions of the world”. Progressive education philosophy emphasis on learning by doing hands-on projects, experimental learning, problem solving and critical thinking. Students are expected to reach information by themselves. Existentialism loads the responsibility for creating the ideal social order to education. In terms of method and teaching environment, existentialism differs from progressivism. The difference is about including different cultural items in curriculum (Tuncel, 2004: 236). In the light of Turkish educational system’s goals, progressivism is needed to be the basis of it (Dombaycı, 2008: 202). Thus, assessing of “being educated in the Turkish educational system”, according to progressive and traditional perspectives and applications, is worth to be investigated.

Purpose

The purpose of this study is to make an assessment of being trained in the Turkish education system in terms of progressive and traditional understandings and practices.

Sample

The study sample is formed by 43 faculty members working in Inonu University, Department of Education and 51 elementary school teachers and 47 secondary school teachers working in the municipality of Malatya City Center that are selected randomly.

Questionnaire

In the study a questionnaire consisting of 56 items that are prepared based on expert opinion was used as data collection tool based. The questionnaire forms were applied to sample group by the researchers.

Data Analysis

In the analysis of the data, about each item, the frequency and percentages of the opinions of teaching staff and the teachers are given in the table. Kay-square (χ^2) test was used to determine whether there is a significant difference between the opinions of the teaching staff and teachers according to their education level and seniority.

Findings and Results

At the result of the study, it is found that the individuals grown through school education should be useful for themselves and the society, but the one within the education system cannot log out of the system as a quality product, theoretical and practical knowledge should be made the students acquired in school education and training activities, however, in these processes, there are problems in reaching high-level learning (analysis, synthesis, and evaluation), although a student-centered teacher training is aimed, the methods and techniques in which the teachers are active in the practices are not usually given up, there is a significant difference between the opinions of lecturers and teachers in the 25 items of the questionnaire due to their level of education and there is no significant difference between the opinions of lecturers and teachers according to their seniority in general but there is a significant difference in the six items of the questionnaire.

Türk Eğitim Sistemi İçinde Eğitilmiş Olmanın, İlerlemeci ve Geleneksel Anlayışlar ile Uygulamalar Yönünden Değerlendirilmesi (Malatya İli Örneği)

Kemal DURUHAN
Oğuz GÜRBÜZTÜRK
İsmail ŞAN
Ezlam PEPELER

İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Özet

Bu araştırmanın amacı, Türk Eğitim Sistemi içinde eğitilmiş olmanın, ilerlemeci ve geleneksel anlayışlar ile uygulamalar yönünden bir değerlendirmesini yapmaktır. Araştırmanın örneklemini, rastgele olarak seçilen İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesinde görev yapan 43 öğretim elemanı ile Malatya İl Merkezinde görev yapan 51 ilköğretim öğretmeni ve 47 ortaöğretim öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak uzman görüşü alınarak hazırlanmış 56 maddeden oluşan anket kullanılmıştır. Anketin güvenilirlik derecesi .96 olarak bulunmuştur. Anket formları örneklem grubuna araştırmacılar tarafından uygulanmıştır. Verilerin analizinde, her bir madde ile ilgili olarak öğretim elemanlarının ve öğretmenlerin görüşlerinin frekans ve yüzdeleri tablo halinde verilmiştir. Görev yaptıkları öğretim kademesi ve mesleki kıdemlerine göre öğretim elemanlarının ve yine aynı değişkenlere göre öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için kay-kare (χ^2) testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda; okul eğitimi aracılığı ile yetiştirilen bireylerin kendilerine ve topluma yararlı olmaları gerektiği, ancak eğitim sistemine giren kişinin kaliteli bir ürün olarak sistemden çıkamadığı; öğrenciye okuldaki eğitim öğretim etkinlikleriyle teorik ve pratik bilgiler kazandırılmasının gerektiği ancak, bu süreçlerde üst düzey öğrenmelere (analiz, sentez, değerlendirme) ulaşılmada sorunlar olduğu; öğrenci merkezli bir eğitim amaçlanmasına rağmen uygulamalarda öğretmenin aktif olduğu yöntem ve tekniklerden vazgeçilemediği; görev yaptıkları öğretim kademesine göre anket maddelerinin 25'inde öğretim elemanı ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu; mesleki kıdemlerine göre öğretim elemanı ve öğretmen görüşleri arasında genelde anlamlı farklılık olmadığı fakat ankette yer alan altı maddede anlamlı fark olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Türk Eğitim Sistemi, İlerlemecilik, Geleneksel Eğitim Anlayışı

Her birey aynı zamanda yaşadığı toplumun bir üyesidir ve toplumların kalkınmasında önemli rol oynamaktadır. Toplumların gelişmesi ancak her bir üyesinin yani bireylerin eğitilmesi ile mümkün olmaktadır.

Eğitim, insanın toplumsal hayata geçişiyle başlamış ve her toplumun kendi düşünce, yaşayış biçimine göre değişiklik göstermiştir. Eğitim; kişinin geliştirdiği yetenekler ve tutumlar ile içinde yaşadığı toplumdaki olumlu değerler ve diğer davranış biçimlerinin etkisi altında kişide oluşan süreçlerin tümü olarak tanımlanır (Binbaşıoğlu, 1982: 2; Bilir, 2006: i). İnsanlar, her çağda, daha iyi bir gelecek tasarlarlarken eğitim ile bu isteklerini desteklemeye çalışmışlar ve bunun için felsefi düşünciyi kullanmışlardır. İlk çağlarda özellikle filozofların ilgilendiği eğitim, eğitim bilimlerinin gelişmesiyle bütün insanların düşüncelerine konu olmuştur. Bu ilgi sonucunda bütün toplumlar ve din sistemleri kendi iyi insan anlayışlarına göre eğitim felsefelerini oluşturmuşlardır. Felsefi

anlayışlar sayesinde bilgiler hangi alanın bilgisi olursa olsun aydınlatılmakta ve değerlendirilebilmektedir (Tozlu, 2012: 15). Eğitimin olduğu her yerde mutlaka bir öğrenme etkinliği vardır. İlkel toplumlarda bireylerin duyu organları aracılığıyla, algılamalar yaparak elde ettikleri bilgi, onların ihtiyaçlarını karşılıyordu. Zamanla toplum hayatı hızla değişmeye ve gelişmeye başladı. Bu ihtiyaçların karşılanması için daha fazla bilgiye ihtiyaç duyuldu. Sosyalleştirme ve kültürleme amacını taşıyan mevcut eğitim, ihtiyacı karşılayamaz hale geldi. Bunun bir sonucu olarak eğitim kurumsallaştı ve örgün eğitim kurumları ortaya çıktı (Çağlayan, 2007: 1).

Eğitimin konusu olan insan, aynı zamanda felsefenin de konusudur. Felsefenin insana bakış açısı eğitimin; hedeflerini, içeriğini, eğitim durumlarını ve değerlendirmelerini etkiler. Eğitim sisteminin dayandığı felsefe; insan anlayışının belirlenmesi, hedef, davranış, içerik, eğitim ve sınav durumlarının tutarlılığı konusunda sağlıklı bir karara varmayı sağlar (Sönmez, 2002: 46). Eğitim alanına özgü kavramlarla, yargıları analiz eden, burada geçen argümanların yapısını inceleyen Eğitim Felsefesi, eğitimi belirleyen temel etkenler üzerinde yoğunlaşırken, bir yandan da eğitimin amaçlarını ele almaktadır (Cevizci, 2011: 11). Eğitim sisteminin temeline aldığı felsefi anlayış, eğitimin amaçlarını ve böylece yetiştirilmesi gereken insan tipini belirlemede etkili olmanın yanı sıra, ait olduğu toplumun siyasal görüşünü de yansıtmaktadır. Toplumun eğitim sistemi ile siyasal sistemi arasındaki etkileşim, temel alınan felsefi anlayışa göre yön bulmaktadır. Her toplumun, kendi hayat felsefelerine göre eğitime her çağda farklı görevler yüklediği bilinmektedir (Gülbahar, 2006: 1).

Bir ülkenin gelişmişlik düzeyini büyük oranda o ülkenin eğitim sistemi belirler. İstendik yönde eğitilmiş, çağına ayak uydurabilen, ilerleme kaydedebilen, gerçekleştirilmiş ilerlemeleri takip edebilen bireyler gelişmiş bir toplumun olmazsa olmaz öğeleridir. Bu bireylere sahip olabilmek için uygun eğitim stratejileri belirlenmeli ve bunlar ilköğretimden itibaren bütün eğitim kurumlarında uygulanmalıdır (Kaya, 2005: 1).

Bir toplumun eğitiminin nasıl olması gerektiğine ilişkin cevabı o toplumun benimsemiş olduğu ya da baskın olarak uygulanmakta olan Eğitim Felsefesi verir. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde benimsenen eğitim felsefeleri ile eğitimin gerçekleştirmesi istenen hedefler arasında tutarlılık olmayabilir (Üstüner, 2008: 177). Eğitim felsefemiz söylemde ilerlemeci ve faydacı, esasta ise daimici ve esasicidir. Eğitim felsefemizi en temel olarak belirleyen şey, eğitilmiş olmayı, nasıl yorumladığımızdır (Temel, 2010: iii).

Eğitim felsefelerini bir bütün olarak ele aldığımızda; Daimici Eğitim Felsefesi evrensel gerçeklere göre bireyi yetiştirmeyi; Esasici Eğitim Felsefesi ise genel refahı ve sosyal birliği güvence altına almak için kültürel aktarımı amaç edinmektedir. Bu durumda Daimicilik evrensel temalar oluştururken, Esasicilik milli kültüre ait temalar oluşturur. Geleneksel eğitim anlayışının temelini oluşturan her iki eğitim felsefesi de öğretmeni merkeze alır ve önceden belirlenmiş konuların öğrenciye aktarılması gerektiğini ileri sürer. Her ikisinde de öğretmen otoritesi hâkimdir ve ceza/ödül yoluyla dış disiplin sağlanır (Tuncel, 2004: 236).

İlerlemeci Eğitim Felsefesi ise hem Daimiciliğe hem Esasiciliğe tezat teşkil eder. Çünkü Daimicilikte ve Esasicilikte mutlak doğrular varken, İlerlemeci Eğitim Felsefesinin ana teması "değişim" kavramı etrafında şekillenir. İlerlemeci Eğitim değişen dünyanın koşullarına göre öğrenciyi yetiştirmeyi hedefler. Bu da demektir ki,

öğrenciye verilecek mutlak bir bilgi yoktur, bilgi değişebilen bir niteliğe sahiptir. O halde yapılacak iş, öğrenciye bilgiyi yüklemek değil bilgiye ulaşmasını öğretmektir. Bu noktada eğitimin yöntemi de değişmekte, özellikle problem çözme üzerine odaklanılmaktadır. Öğrenciyi aktif kılan bu sistem, disiplini de öğrencinin oto kontrolünü geliştirerek sağlar ve ceza/ödül gibi dış disiplin kavramlarını ortadan kaldırır. Yeniden kurmacı eğitim felsefesine bakıldığında ise bu üç eğitim felsefesinden farklı bir görev yüklendiği görülür. Onun misyonu, sosyal yeniden yapılanmayı organize etmektir. Ayrıca ideal bir sosyal düzen yaratma sorumluluğunu da eğitime yükler. Yöntem ve eğitim ortamı açısından ilerlemecilikle aynı içeriği paylaşıırken, programda farklı kültürel öğelere yer verdiği görülür (Tuncel, 2004: 236).

Türk Milli Eğitiminin genel amaçları gözden geçirilecek olursa; eğitimin ve eğitimi etkileyen unsurların sürekli değişimi ve gelişimini göz önünde bulunduran, yeni bilgi ve değişimler ışığında çeşitli yöntemleri eğitim sistemine entegre etmeyi amaçlayan İlerlemecilik akımının Türk Milli Eğitiminin zeminini oluşturması gerektiği düşünülebilir (Dombaycı, 2008: 202). Eğitimin ülkelerin kalkınmasındaki önemli rolü dikkate alındığında, değişen dünya koşullarına göre öğrenciyi yetiştirmeyi hedefleyen İlerlemecilik akımı, her geçen gün biraz daha ilerleyen bilim ve teknolojiyi yakından takip edebilmemize zemin hazırlayacaktır.

Buradan hareketle Türk Eğitim Sistemi içinde eğitilmiş olmanın ilerlemeci ve geleneksel anlayışlar ile uygulamalar yönünden değerlendirilmesi araştırılmaya değer bulunmuştur. Bu nedenle, bu çalışmanın Türk Milli Eğitim Sistemi'ndeki uygulamaların değerlendirilmesine ışık tutacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada, Türk Eğitim Sistemi içinde eğitilmiş olmanın, ilerlemeci ve geleneksel anlayışlar ile uygulamalar yönünden değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Türk Eğitim Sistemi içinde eğitilmiş olmanın, ilerlemeci ve geleneksel anlayışlar ile uygulamalar yönünden değerlendirilmesine yönelik olarak;

- a. Öğretim elemanı ve öğretmen görüşlerinin dağılımı nasıldır?
- b. Görev yaptıkları öğretim kademesine göre, öğretim elemanı ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark var mıdır?
- c. Mesleki kıdemlerine göre, öğretim elemanı ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark var mıdır?

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim elemanları (N=121) ile Malatya İl Merkezinde görev yapan ilköğretim (N=3285) ve ortaöğretim öğretmenleri (N=1285) oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem büyüklüğü “tesadüfi örnekleme” yoluyla en az 354 olarak hesaplanmış; ancak anket maddelerini eksik cevaplayan ya da hiç cevaplamamış öğretmenlerin çıkarılmasıyla veri analizleri yapıldığı için, örneklem grubunu İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesinde görev yapan 43 öğretim elemanı ile Malatya İl Merkezinde görev yapan 51 ilköğretim öğretmeni ve 47 ortaöğretim öğretmeni oluşturmuştur.

Sınırlılıklar

Bu araştırma 2010-2011 yılında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde görev yapan öğretim elemanları ve Malatya İl Merkezinde görev yapan ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin “Türk Eğitim Sistemi İçinde Eğitilmiş Olmanın İlerlemeci ve Geleneksel Anlayışlar ile Uygulamalar Yönünden Değerlendirilmesi Anketi” aracılığıyla toplanan verilerle sınırlıdır.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Türk Eğitim Sistemi içinde eğitilmiş olmanın ilerlemeci ve geleneksel anlayışlar ile uygulamalar yönünden değerlendirilmesine yönelik olarak, öncelikle ilgili literatür incelenerek ve uzman görüşleri alınarak 59 maddelik bir anket oluşturulmuştur. Daha sonra bu maddeler anlaşılır olup olmadığını belirlemek için bir grup öğretim elemanı üzerinde ön uygulamaya tabi tutularak gerekli düzeltmeler yapıp, uzman görüşünün alınmasıyla 3 madde atılmış ve 56 maddeden oluşan anket ortaya çıkmıştır. Ankette her bir maddeyle ilgili “Olan ve Olması Gereken”, “Olan Fakat Olmaması Gereken”, “Olmayan ve Olmaması Gereken” ve “Olmayan Fakat Olması Gereken” şeklinde 4'lü seçenekler yer almaktadır.

Verilerin Toplanması

Anket formları Şubat- Mayıs 2011 tarihleri arasında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesinde görev yapan öğretim elemanlarına ve Malatya İl Merkezinde görev yapan ilköğretim öğretmeni ve ortaöğretim öğretmenine araştırmacılar tarafından uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan verilerin istatistiksel analizi bilgisayar paket programıyla yapılmıştır. Verilerin analizinde, her bir madde ile ilgili olarak öğretim elemanlarının ve öğretmenlerin görüşlerinin frekans ve yüzdeleri tablo halinde verilmiştir. Görev yaptıkları öğretim kademesi ve mesleki kıdemlerine göre öğretim elemanlarının ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için kare (χ^2) testi kullanılmıştır. Çalışmada anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak alınmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmadan elde edilen bulgular alt problemlere göre sırasıyla aşağıda ele alınmıştır.

Türk Eğitim Sistemi İçinde Eğitilmiş Olmanın, İlerlemeci ve Geleneksel Anlayışlar İle Uygulamalar Yönünden Değerlendirilmesine Yönelik Olarak Öğretim Elemanı ve Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı ile İlgili Bulgular ve Yorumları.

Türk eğitim sistemi içinde eğitilmiş olmanın, ilerlemeci ve geleneksel anlayışlar ile uygulamalar yönünden değerlendirilmesine yönelik olarak öğretim elemanı ve öğretmen görüşlerinin dağılımına göre araştırmaya katılan eğitimcilerin, madde 1’de, okul eğitimi aracılığı ile yetiştirilen bireylerin kendilerine ve topluma faydalı olduklarını düşündükleri ve bunun da olması gereken durum olduğu anlaşılmaktadır. Yine 16. maddede öğrenciye bilişsel alanda bilgiler kazandırılmasının amaçlandığı, 17. madde de öğrenciye bilgi ve kavrama basamağında davranışlar kazandırılmasının amaçlandığı ve 29. madde de ise okuldaki eğitim-öğretim etkinlikleriyle öğrenciye teorik ve pratik bilgiler kazandırıldığı ve bunların olması gereken amaçlar olduğu görüşüne sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Benzer şekilde, ilköğretim kademesinde sosyal yaşamda gerekli olan temel bilgi ve becerilerin kazandırılıp, hayata ve üst eğitim kurumlarına hazırlamanın amaçlandığı (madde 5) ve bu yönüyle eğitim sisteminin doğru yolda olduğuna inandıkları görülmektedir.

Eğitimcilerin, madde 35’de “Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme işlevleri, onların istedik davranışları elde etmesinde ve yeteneklerinin belirlenmesinde bir dayanaktır.” ve madde 38’de “Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme, öğrencinin istedik davranışları edinip edinmediğinin belirlenmesidir.” ifadelerinin, sistemde olan ve olması gereken bir durum olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır.

Çalışmaya katılan eğitimcilerin okul yöneticisine bakış açılarında da bazı benzerlikler olduğu görülmektedir. Buna göre, öğretmenler ve öğrencilerin etkili öğretim yöntemleri ile eğitim amaçlarına ulaşmasını sağlamada okul içi imkânları kullanmak ve yönetmeliklere uymak (madde 44) ve öğrenci disiplinini temin etmek, öğretmenlerin derse girmelerini denetlemek, ders araç-gereçlerini okul binalarını tamir ettirmek, okulun çevresini düzenlemek (madde 45) gibi görevlerin, okul yöneticileri tarafından yürütülmesinin sistemde olan ve olması gereken bir durum olduğunu düşündükleri görülmektedir.

Eğitimcilerin, eğitim almış kişinin çalışma hayatında işleri gereken zamanda yapabileceğine (madde 54) inandıkları ve bu kişilerin aldıkları eğitimi eylemlerine (madde 53) ve söylemlerine (madde 52) yansıttıklarını, bunun da olması gereken bir durum olduğunu düşündükleri görülmektedir.

Araştırmaya katılan eğitimcilerin mevcut sistem ile ilgili olumsuz görüşler belirttikleri de görülmektedir. Sistemde olan fakat olmaması gerektiğine inanılan maddelerden biri okul programının öğrenciyi sadece sınıfını geçebilecek bir yeterlikte yetiştirdiği (madde 3) görüşüdür. Bununla birlikte, okul eğitiminin amaçlarına ulaşmak için öğretmenin aktif olduğu düz anlatım ve yazdırma gibi yöntemlerin kullanıldığını (madde 24) ve bunun yanlış olduğunu düşündükleri görülmektedir. Öğretmenin görevinin, mevcut sistemde, belirlenen kitaplardaki bilgileri öğrencilere aktarmak ve öğrencilerin bu bilgileri anlayıp anlamadığını kontrol etmek (madde 40); öğrencinin görevinin ise öğretmeni dinleyip, direktiflere uyarak sınavlarını vermek (madde 43) olduğunu ve bunların yanlış olduğunu düşündükleri görülmektedir. Eğitilmiş kişinin toplumun isteklerine çözüm olabilecek ürün üretip para kazanmayı gözetiyor olmasının

(madde 55) da istendik olmamasına rağmen sistemde yer aldığı düşünülüyor görülmektedir.

Sistemde olmayan fakat olmasının gerektiği düşünülen bazı özelliklerin de eğitimciler tarafından belirtildiği görülmektedir. Eğitim sistemine giren kişinin kaliteli ve işlenmiş bir ürün olarak sistemden çıkmadığı (madde 2), öğrencilerin girişimci (madde 49), sabırlı, verimli, çalışkan ve üretken (madde 51) olmadığı ancak olması gerektiğine inandıkları görülmektedir. Ayrıca, okul programlarının öğrenciyi yaşamın problemlerini çözebilecek yeterlikte yetiştirmediğine (madde 4) inanmaktadırlar.

Laboratuvarların öğrencilere uygun şekilde düzenlenmediği (madde 31), eğitim öğretim etkinliklerinin sosyal yaşamın gereklerini ve yeterliklerini yerine getirebilecek ve elde edebilecek şekilde işlemediği (madde 33) ve eğitim ortamlarının öğrencinin grup içinde bir birey olduğu ve öğretmen ile iletişimini kolaylaştıracak bir şekilde düzenlenmediğini (madde 34) düşündükleri görülmektedir. Oysa sistemde bu uygulamaların tersi yönde olması gerektiği düşünülmektedir.

Okul eğitiminin amacının, öğrencilere analiz, sentez, uygulama ve değerlendirme düzeyinde davranışlar kazandırmak olması gerektiği, ancak bunun sistemde gerçekleştirilemediğini (madde 19), içerik düzenlenirken öğrenciye görelilik, yaşamsallık ve aktivite ilkelerine riayet edilmediğini (madde 21), öğrencinin beden ve zihin enerjisinin harekete geçirilmediğini (madde 23), farklı yöntem ve teknikler kullanılarak öğrencinin aktif kılınmasının sağlanamadığını (madde 25) düşündükleri ancak bunların eksiklik olduğuna inandıkları da araştırmanın bulguları arasındadır.

Eğitimcilerin, ortaöğretimin amaçları konusunda da olması gerekenlerin olmadığına inandıkları görülmektedir. Ortaöğretimin, bütün öğrencilere asgari bir ortak genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanıtamadığı, yurdun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasında katkıda bulunma bilinci ve gücünü kazandırmadığını (madde 7) düşündükleri görülmektedir. Ayrıca, öğrencileri yetenekleri ve ilgileri ile ilgili alanlarda araştırmacı bir şekilde yetiştirerek onları hayata, iş alanlarına ve üst öğrenim kurumlarına hazırlamak (madde 8) konularında yetersiz kaldığını düşündükleri de görülmektedir.

Eğitimcilerin, yükseköğretimin amaçları ve bunlara ulaşma konusunda da bazı yetersizliklerin olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Buna göre, yükseköğretimin öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yurdumuzun bilim politikasına ve toplumun yüksek seviyede ve çeşitli kademelerindeki insan gücü ihtiyaçlarına göre yetiştiremediğini (madde 11) düşündükleri görülmektedir. Benzer şekilde, bilimsel gelişmeleri takip etme (madde 12) ve onları derinleştirip genişletme (madde 13) işlevinin yetersizliğini, toplumsal sorunları araştırma konusu yapıp çözüm üretebilme (madde 15) gibi yeterliklerden uzak olduğunu ama bunların sistemde tam tersi olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Türk Eğitim Sistemi İçinde Eğitilmiş Olmanın, İlerlemeci ve Geleneksel Anlayışlar ile Uygulamalar Yönünden Değerlendirilmesine Yönelik Olarak Görev Yaptıkları Öğretim Kademesine Göre Öğretim Elemanı ve Öğretmen Görüşleri Arasındaki Farklılık ile İlgili Bulgular Yorumları

Görev yaptıkları öğretim kademesine göre öğretim elemanı ve öğretmen görüşleri arasında ankette yer alan 25 maddede anlamlı fark olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Türk eğitim sistemi içinde eğitilmiş olmanın, ilerlemeci ve geleneksel anlayışlar ile uygulamalar yönünden değerlendirilmesine yönelik olarak görev yaptıkları öğretim kademesine göre öğretim elemanı ve öğretmen görüşleri arasında farklılık bulunan maddeler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1.

Görev Yaptıkları Öğretim Kademesine Göre, Öğretim Elemanı ve Öğretmenlerin, Türk Eğitim Sistemi İçinde Eğitilmiş Olmanın, İlerlemeci ve Geleneksel Anlayışlar İle Uygulamalar Yönünden Değerlendirilmesine İlişkin Görüşlerinin Kay-Kare Dağılımı

Madde		Olan Ve Olması Gereken		Olan Fakat Olmaması Gereken		Olmayan Ve Olmaması Gereken		Olmayan Fakat Olması Gereken		Sd	χ^2	P	**BOYUT	***ANLAYIŞ
		n	%	n	%	n	%	n	%					
1)Okul eğitiminin amacı; öğrencilere istendik davranışları kendi yaşantıları yoluyla kazandırarak, onların kendilerine ve toplumlarına faydalı birer birey olmalarını sağlamaktır.	İÖ	42	29,8	1	0,7	1	0,7	7	5,0	6	13,30*	,04	A	İİ
	OÖ	31	22,0	1	0,7	1	0,7	14	9,9					
	YÖ	23	16,3	0	0,0	0	0,0	20	14,2					
2) Eğitim sistemine giren öğrenci, kaliteli ve işlenmiş bir ürün olarak çıkar.	İÖ	17	12,1	2	1,4	6	4,3	26	18,6	6	14,13*	,03	A	İİ
	OÖ	20	14,3	4	2,9	0	0,0	22	15,7					
	YÖ	10	7,1	0	0,0	3	2,1	30	21,4					
3) Okul programı öğrenciyi, sadece sınıfını geçebilecek bir yeterlikte yetiştirir.	İÖ	10	7,1	26	18,6	11	7,9	3	2,1	6	20,94*	,00	A	G
	OÖ	8	5,7	30	21,4	2	1,4	7	5,0					
	YÖ	5	3,6	36	25,7	2	1,4	0	0,0					
4) Okul programı öğrenciyi, yaşamın problemlerini çözebilecek bir yeterlikte yetiştirir.	İÖ	13	9,3	2	1,4	10	5,7	25	17,9	6	18,52*	,01	A	İİ
	OÖ	13	9,3	2	1,4	1	0,7	31	22,1					
	YÖ	5	3,6	2	1,4	1	0,7	35	25,0					
7) Ortaöğretimin amacı, bütün öğrencilere asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmaktır.	İÖ	24	17,0	3	2,1	5	3,5	19	13,5	6	18,16*	,01	A	G
	OÖ	17	12,1	4	2,8	3	2,1	23	16,3					
	YÖ	10	7,1	0	0,0	0	0,0	33	23,4					
12) Yüksek öğretimin amacı, yurdumuzu ilgilendirenler başta olmak üzere, bütün bilimsel, teknik ve kültürel sorunları çözmek için bilimleri genişletip derinleştirecek inceleme ve araştırmalarda bulunmaktır.	İÖ	22	15,6	4	2,8	1	0,7	24	17,0	6	20,06*	,00	A	İİ
	OÖ	13	9,2	1	0,7	6	4,3	27	19,1					
	YÖ	10	7,1	0	0,0	0	0,0	33	23,4					
13) Yükseköğretimin amacı, yurdumuzun türlü yönde ilerleme ve gelişmesini ilgilendiren bütün sorunları, resmi ve özel kurumlarla da işbirliğine giderek, öğretim ve araştırma konusu yapıp sonuçlarını toplumun yararlanmasına sunmak ve hükümetçe istenecek inceleme ve araştırmaları sonuçlandırarak	İÖ	23	16,5	5	3,6	4	2,9	19	13,7	6	23,70*	,00	A	İİ
	OÖ	13	9,4	2	1,4	10	7,2	22	15,8					
	YÖ	9	6,5	1	0,7	0	0,0	31	22,3					

düşüncelerini bildirmektedir.	İÖ	23	16,5	2	1,4	1	0,7	23	16,5	6	15,90*	,01	A	İl
14) Yüksek öğretimin amacı, araştırma ve incelemelerinin sonuçlarını gösteren, bilim ve teknolojinin ilerlemesini sağlayan her türlü yayınları yapmaktır.	OÖ	15	10,8	0	0,0	7	5,0	25	18,0					
	YÖ	24	17,3	1	0,7	0	0,0	18	12,9					
19) Okul eğitiminin amacı, öğrencilere “analiz”, “sentez”, “uygulama”, “değerlendirme”, basamağında davranışlar kazandırmaktır.	İÖ	25	17,7	2	1,4	2	1,4	22	15,6	6	15,44*	,02	A	İl
	OÖ	23	16,3	2	1,4	3	2,1	19	13,5					
	YÖ	9	6,4	0	0,0	1	0,7	33	23,4					
21) Okul eğitiminde hedeflenen amaçları öğrenciyi kazandırmak için içeriğin düzenlenmesinin, öğrenciyi göreliliği, yaşamsallığı, aktivite ilkesine uygunluğu önemlidir.	İÖ	25	17,9	1	0,7	4	2,9	21	15,0	6	14,05*	,03	İç	İl
	OÖ	15	10,7	2	1,4	5	3,6	24	17,1					
	YÖ	8	5,7	2	1,4	1	0,7	32	22,9					
24) Okul eğitiminde hedeflenen amaçları öğrenciyi kazandırmak için eğitim-öğretim etkinliklerinde öğretmeni aktif kılan düz anlatım, yazdırma gibi öğretim yöntemleri kullanılır.	İÖ	14	10,1	15	10,8	11	7,9	10	7,2	6	17,01*	,01	S	G
	OÖ	13	9,4	24	17,3	5	3,6	4	2,9					
	YÖ	11	7,9	28	20,1	2	1,4	2	1,4					
28) Eğitim ortamları, öğrencinin okul amaçlarına çeşitli eğitim etkinlikleriyle ulaşabilmesine olanak verecek bir şekilde düzenlenir.	İÖ	20	24,2	9	6,4	4	2,8	18	12,8	6	15,83*	,02	S	İl
	OÖ	21	14,9	2	1,4	1	0,7	23	16,3					
	YÖ	13	9,2	1	0,7	1	0,7	28	19,9					
30) Okulda ders araç ve gereçleri uygun odalarda ve laboratuvarda bulunur. Gerekliğinde öğretmen o araç ve gereçleri sınıfa getirir veya sınıfı laboratuvara götürür. Araç ve gereçleri öğretmen kullanır, öğrenciler böylece görebilir ve öğrenir.	İÖ	21	14,9	9	6,4	2	1,4	19	13,5	6	17,65*	,01	S	G
	OÖ	16	11,3	10	7,1	9	6,4	12	8,5					
	YÖ	11	7,8	19	13,5	2	1,4	11	7,8					
31) Laboratuvar, öğrencinin rehber öğretmenin eşliğinde aktivite gösterebileceği bir şekilde düzenlenmiştir, öğrenci çalışmalarda aktiftir ve laboratuvar mesai saatlerinde açıktır.	İÖ	22	15,6	1	0,7	4	2,8	24	17,0	6	21,04*	,00	S	İl
	OÖ	15	10,6	1	0,7	7	5,0	24	17,0					
	YÖ	4	2,8	3	2,1	1	0,7	35	24,8					
33) Okulda eğitim-öğretim etkinlikleri, sosyal yaşamın gereklerini ve yeterliklerini yerine getirebilecek ve elde edebilecek bir şekilde işler.	İÖ	25	17,7	3	2,1	2	1,4	21	14,9	6	15,02*	,02	S	İl
	OÖ	20	14,2	2	1,4	3	2,1	22	15,6					
	YÖ	8	5,7	0	0,0	2	1,4	33	23,4					
34) Eğitim ortamları, öğrencinin grup içinde bir birey olduğunu düşünerek ve öğretmenin ile iletişimini kolaylaştıracak bir şekilde düzenlenir.	İÖ	25	17,9	1	0,7	5	3,6	19	13,6	6	13,16*	,04	S	İl
	OÖ	20	14,3	1	0,7	4	2,9	22	15,7					
	YÖ	11	7,9	1	0,7	0	0,0	31	22,1					
36) Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme, öğrencinin, öğretmenin derste gösterdiklerini anlayıp anlamadığının belirlenmesidir.	İÖ	26	18,4	12	8,5	1	0,7	12	8,5	6	26,17*	,00	D	G
	OÖ	26	18,4	8	5,7	6	4,3	7	5,0					
	YÖ	16	11,3	24	17,0	2	1,4	1	0,7					
37) Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme, aktif sinama durumlarıyla yapılır.	İÖ	22	15,9	7	5,1	3	2,2	17	12,3	6	13,48*	,04	D	İl
	OÖ	26	18,8	5	3,6	4	2,9	12	8,7					
	YÖ	10	7,2	7	5,1	1	0,7	24	17,4					

39) Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme, öğrencilerin bildiklerini tekrar ettirmeye yönelik olarak yapılır.	İÖ	17	12,3	14	10,1	11	8,0	8	5,8	6	18,55*	,01	D	G
	OÖ	19	13,8	11	8,0	3	2,2	13	9,4					
	YÖ	11	8,0	23	16,7	5	3,6	3	2,2					
40) Öğretmenin görevi, okulda, belirlenen kitaplardaki bilgileri öğrencilere aktarmak ve öğrencinin bu bilgileri anlayıp anlamadığını kontrol etmektir.	İÖ	23	16,3	9	6,4	11	7,8	8	5,7	6	39,54*	,00	D	G
	OÖ	25	17,7	13	9,2	3	2,1	6	4,3					
	YÖ	7	5,0	31	22,0	5	3,5	0	0,0					
41) Öğretmenin görevi, okulda belirlenen eğitim hedeflerini, öğrencilerin aktif eğitim yaşantıları ile onlara rehberlik ederek gerçekleştirmek ve başarılarını belirleyip, gerekli iyileştirmeleri yapmaktır.	İÖ	24	17,0	3	2,1	7	5,0	17	12,1	6	24,19*	,00	D	İl
	OÖ	26	18,4	1	0,7	3	2,1	17	12,1					
	YÖ	11	7,8	0	0,0	0	0,0	32	22,7					
42) Okulda öğrencinin görevi, öğretmen rehberliğinde, kendi yaşantıları yoluyla istendik davranışları elde etmektir.	İÖ	30	21,4	4	2,9	4	2,9	12	8,6	6	15,02*	,02	S	İl
	OÖ	19	13,6	2	1,4	2	1,4	24	17,1					
	YÖ	11	7,9	4	2,9	3	2,1	25	17,9					
43) Okulda öğrencinin görevi dersleri dinleyip, öğretmenin direktiflerine uyup, sınavlarını başarı ile vermektir.	İÖ	18	12,9	19	13,6	9	6,4	5	3,6	6	18,10*	,01	S	G
	OÖ	22	15,7	11	7,9	3	2,1	11	7,9					
	YÖ	13	9,3	24	17,1	2	1,4	3	2,1					
44) Okul yöneticisi, okulda öğrenci disiplinini temin eder, öğretmenlerin derse girmelerini denetler, ders araç ve gereçlerini ve okul binalarını tamir ettirir. Okul çevresini görevlilere düzenlettirir.	İÖ	26	18,7	7	5,0	6	4,3	12	8,6	6	12,92*	,04	S	G
	OÖ	28	20,1	8	5,8	1	0,7	9	6,5					
	YÖ	29	20,9	10	7,2	1	0,7	2	1,4					
49) Eğitilen kişi girişimcidir.	İÖ	27	19,1	1	0,7	3	2,1	20	14,2	6	14,49*	,03	Ü	İl
	OÖ	23	16,3	3	2,1	1	0,7	20	14,2					
	YÖ	13	9,2	0	0,0	0	0,0	30	21,3					

*p< .05

**A: Amaç İ: İçerik S: Süreç D: Değerlendirme Ü: Ürün

***G: Geleneksel İl: İlerlemeci

Tablo 1'deki verilere göre, eğitimcilerin bazı maddelere verdikleri cevapların görev yaptıkları öğretim kademelerine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği görülmüştür.

Okul sisteminin amacının öğrencilere istendik davranışları kendi yaşantıları yoluyla kazandırarak, onların kendilerine ve toplumlarına faydalı birer birey olmalarını sağlamasının (madde 1), olan ve olması gereken bir durum olduğu görüşüne ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin, diğerlerinden daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Eğitim sistemine giren öğrencinin kaliteli ve işlenmiş bir ürün olarak çıkmadığını (madde 2), fakat bunun olmaması gereken bir durum olduğu görüşüne çoğunluğun katıldığı görülmektedir. Bununla birlikte, yükseköğretimde görev yapan eğitimcilerin diğerlerine göre daha yüksek oranda bu görüşe sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

Okul programının öğrenciyi sadece sınıfını geçebilecek yeterlikte yetiştirdiği (madde 3) ancak bu yapının değişmesi gerektiğini düşünen eğitimciler arasında yükseköğretim kademesinde görev yapanlar çoğunluk arz etmektedir.

Okul programının öğrenciyi yaşamın problemlerini çözebilecek bir yeterlikte yetiştirmediği (madde 4) ancak o şekilde yetiştirmesi gerektiği, araştırmaya katılan

eğitimcilerin genel görüşü olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, bu görüşe en az katılan grubun ilköğretimde görev yapan öğretmenler olduğu görülmektedir.

Ortaöğretimin amacının bütün öğrencilere asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak (madde 7) olduğuna eğitimcilerin çoğu inanıyor olsa da bunun mevcut sistemde böyle işlemediğini düşündükleri görülmektedir. Eğitimciler arasında bu görüşün en fazla öğretim elemanları tarafından paylaşıldığı görülmektedir.

Yükseköğretimin amaçlarının yurdumuzu ilgilendirenler başta olmak üzere, bütün bilimsel, teknik ve kültürel sorunları çözmek için bilimleri genişletip derinleştirecek inceleme ve araştırmalarda bulunmak (madde 12); yurdumuzun türlü yönde ilerleme ve gelişmesini ilgilendiren bütün sorunları resmi ve özel kurumlarla da işbirliğine giderek, öğretim ve araştırma konusu yapıp sonuçlarını toplumun yararlanmasına sunmak ve hükümetçe istenecek inceleme araştırmaları sonuçlandırarak düşüncelerini bildirmek (madde 13) olduğu ancak bu şekilde sonuçlar vermediği eğitimciler arasında yaygın olarak belirtilmekle birlikte öğretim elemanlarının diğerlerinden daha fazla katıldıkları görülmüştür. Diğer taraftan yüksek öğretimin amaçlarının araştırma ve incelemelerin sonuçlarını göstererek, bilim ve tekniğin ilerlemesini sağlayan türlü yayınları yapmak (madde 14) olduğunu ancak uygulamada bunların yetersiz kaldığı görüşünün eğitimciler tarafından paylaşıldığı, bu fikri ise en az öğretim elemanlarının desteklediği görülmektedir.

Okul eğitiminin amaçlarının öğrencilere analiz, sentez, uygulama ve değerlendirme basamaklarında davranışlar kazandırmak olduğu (madde 19) ve öğrencilere hedeflenen davranışları kazandırmak için içeriğin düzenlenmesinin öğrenciye göreliği, yaşamsallığı ve aktivite ilkelerine uygunluğunun önemli olduğu (madde 21) görüşlerinde ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin mevcut sistemi destekledikleri, öğretim elemanlarının ise olması gerekenin hayata geçirilmediğini düşündükleri görülmektedir.

Okul eğitiminde hedeflenen amaçları öğrenciye kazandırmak için, eğitim-öğretim etkinliklerinde öğretmeni etkin kılan düz anlatım, yazdırma gibi öğretim yöntemlerinin kullanılması (madde 24) gerektiği görüşünün eğitimcilerce desteklenmediği, ancak ilköğretim öğretmenlerinin bu görüşü daha az destekledikleri görülmektedir.

Eğitim ortamlarının öğrencilerin okul amaçlarına çeşitli eğitim etkinlikleriyle ulaşabilmesine olanak verecek şekilde düzenlendiği görüşüne (madde 28) öğretmenlerin öğretim elemanlarına göre daha fazla katıldığı görülmektedir.

Okulda ders araçları ve gereçlerinin uygun odalarda bulunduğu, gerektiğinde öğretmenin o araç ve gereçleri sınıfa getirdiği veya öğrencileri laboratuvara götürdüğü; araç-gereçleri öğretmenin kullanıp, öğrencilerin görerek öğrendiği (madde 30) görüşüne eğitimcilerin katıldığı görülmektedir. Bu görüşü ilköğretim öğretmenlerinin diğer eğitimcilere göre daha fazla paylaştıkları anlaşılmaktadır. Diğer taraftan laboratuvarların öğrencilerin rehber öğretmen eşliğinde aktivite gösterebileceği şekilde düzenlendiği, öğrencilerin çalışmalarda aktif olduğu ve laboratuvarın mesai saatlerinde açık olduğu görüşüne (madde 31) eğitimcilerin büyük çoğunluğunun katılmadığı, ancak öyle olmasını arzuladıkları görülmektedir. Bu görüşü ise öğretim elemanlarının öğretmenlere göre daha fazla paylaştıkları ortaya çıkmıştır.

Okuldaki eğitim öğretim etkinliklerinin sosyal yaşamın gereklerini ve yeterliklerini yerine getirebilecek ve elde edebilecek bir şekilde işlenmediği (madde 33), fakat yerine getirilmesi ve işlenmesi gereken bir durum olduğu görüşünün ise öğretim elemanları tarafından daha fazla desteklendiği görülmektedir.

Ölçme ve değerlendirme açısından bakıldığında da bazı farklılıklar göze çarpmaktadır. Ölçme ve değerlendirmenin, öğretmenin derste gösterdiklerini öğrencilerin anlayıp anlamadığının belirlenmesi (madde 36) olduğunu savunan görüş öğretmenlerce desteklenirken, öğretim elemanlarınca olmaması gerektiği halde sistemde yer bulan bir görüş olarak değerlendirildiği elde edilen bulgular arasındadır. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmenin aktif sınama durumlarıyla yapılabileceği (madde 37) görüşünde de ihtilaf görülmekle birlikte öğretim elemanlarının bunu uygulamadaki bir eksiklik olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Ayrıca, ölçme ve değerlendirme işleminin öğrencilerin bildiklerini tekrar ettirmeye yönelik yapıldığı (madde 39) görüşünün öğretim elemanlarınca olmaması gerektiği, öğretmenlerce ise olması gerekip de olan olarak tanımlandığı görülmektedir.

Öğretmenin, okulda belirlenen kitaplardaki bilgileri öğrencilere aktarmak ve öğrencilerin bu bilgileri anlayıp anlamadığını kontrol etmesi gerektiği (madde 40) ifadesinin öğretmenler tarafından olması gereken ve olan şeklinde yorumlanırken, öğretim elemanları tarafından hatalı uygulama olarak tanımlandığı görülmektedir. Öğretmenin, okulda belirlenen eğitim hedeflerini öğrencilerin aktif eğitim yaşantıları ile onlara rehberlik ederek gerçekleştirmek ve başarılarını belirleyip gerekli iyileştirmeleri yapmak (madde 41) görevinin mevcut yapıda yer alan ve alması gereken bir durum olduğunu; öğretim elemanlarının ise olması gerekse de yer bulamadığını düşündükleri görülmektedir.

Benzer şekilde öğrencinin görev tanımının da farklı yorumlandığı görülmektedir. Öğretmenlere göre öğrenciler öğretmen rehberliğinde kendi yaşantıları yoluyla istedik davranışları elde etmekle yükümlü olarak görülürken (madde 42), öğretim elemanlarına göre ise olması gerektiği halde sistemde yer bulamamaktadır. Öğrencinin görevinin ortaöğretim öğretmenleri tarafından dersleri dinleyip, öğretmenin direktiflerine uyup, sınavlarını başarıyla vermek (madde 43) olarak tanımlandığı, diğer eğitimcilerin ise bunu uygulama hatası olarak gördüğü görülmektedir.

Okul yöneticisi ile ilgili yaklaşımlarda da küçük de olsa farklılık olduğu görülmektedir. İlköğretim öğretmenlerinin, okul yöneticileri ile ilgili okulda öğrenci disiplinini temin etmek, öğretmenlerin derse girmelerini denetlemek, ders araç ve gereçlerini ve okul binalarını tamir ettirmek, okul çevresini görevlilere düzelttirmek (madde 45) görevlerini üstlenmekle yükümlü olup yerine getiriyor olsalar da bunda yeterince başarılı olmadıklarını düşündükleri; diğer eğitimcilerin bu konuda eksiklik görmedikleri anlaşılmaktadır.

Eğitilen kişide girişimcilik özelliğinin olması gerektiği (madde 49) konusunda tüm eğitimcilerin hemfikir oldukları görülmektedir. Ancak öğretim elemanlarının ise uygulamada eksiklikler olduğunu düşündükleri görülmektedir.

Türk Eğitim Sistemi İçinde Eğitilmiş Olmanın, İlerlemeci ve Geleneksel Anlayışlar ile Uygulamalar Yönünden Değerlendirilmesine Yönelik Olarak Mesleki Kıdemlerine Göre Öğretim Elemanı ve Öğretmen Görüşleri Arasındaki Farklılık ile İlgili Bulgular ve Yorumları

Mesleki kıdemlerine göre öğretim elemanı ve öğretmen görüşleri arasında ankette yer alan maddelerin büyük çoğunluğunda anlamlı fark ortaya çıkmamıştır. Bu bulgu, anılan maddelerde öğretim elemanı ve öğretmen görüşlerinin oran olarak birbirlerine benzer olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Türk eğitim sistemi içinde eğitilmiş olmanın, ilerlemeci ve geleneksel anlayışlar ile uygulamalar yönünden değerlendirilmesine yönelik olarak mesleki kıdemlerine göre öğretim elemanı ve öğretmen görüşleri arasında farklılık bulunan maddeler Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2’deki verilere göre ilköğretimin amacı ile ilgili tanımlamada mesleki kıdem değişkenine göre farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre 1-5, 11-15 ve 21 ve üzeri mesleki kıdeme sahip olan eğitimcilerin ilköğretimin amacının öğrencileri program dâhilinde ortaöğretim kurumlarına girebilecek yeterlikte yetiştirmek (madde 6) olduğunu ve bu amacın gerçekleştirildiğini düşündükleri; 6-10 ve 16-20 yıllık mesleki kıdemi olan eğitimcilerin ise bu konuda her görüşü eşit şekilde paylaştıkları görülmektedir.

Okul eğitiminde hedeflenen amaçları öğrenciye kazandırmak için eğitim öğretim etkinliklerinde öğrenciyi aktif kılan soru-cevap, problem çözme, gezi gözlem ve inceleme, deney gibi yöntemlerin kullanılması gerektiği (madde 25) görüşüne tüm eğitimciler katılmaktayken, özellikle 1-5 ve 16-20 yıl mesleki kıdemi sahip olan eğitimcilerin uygulamada eksiklikler olduğunu düşündükleri görülmektedir. Diğer taraftan 21 yıl ve üstü kıdeme sahip olan eğitimcilerin, bu etkinliklerin olması gerektiği konusunda hemfikir oldukları fakat mevcut durumda bu etkinliklerin olup olmadığı konusunda ortak görüşe sahip olmadıkları görülmektedir.

Okul eğitiminde hedeflenen amaçları öğrenciye kazandırmak için öğretmenin beden ve zihin enerjisini harekete geçirmenin gerekli olduğunu (madde 26), ancak uygulamada eksikliklerin olduğunu 11-15 ve 16-20 yıl kıdeme sahip olan eğitimcilerin daha çok düşündükleri; 1-5 ve 6-10 yıl kıdeme sahip olan eğitimcilerin ise bu etkinliklerin gerekli olduğunu düşünmede hemfikir oldukları ancak mevcut durumda yer alıp almadığı konusunda ortak görüşe sahip olmadıkları görülmektedir. Ayrıca 21 ve üstü mesleki kıdeme sahip olan eğitimcilerin bu konuyla ilgili sistemde fazla sorun olmadığını düşündükleri görülmektedir.

Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmede, öğrencilerin bildiklerini tekrar ettirmeye yönelik olarak yapılmasının uygun olduğunu ve böyle yapıldığını (madde 39), 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olan eğitimcilerin daha fazla savundukları, 21 ve üstü mesleki kıdeme sahip olan eğitimcilerin bu durumun mevcut sistemde olduğu konusunda hemfikir oldukları ancak bunun sistemde yer alıp almaması konusunda ortak bir görüşe sahip olmadıkları görülmektedir.

Tablo 2.

Mesleki Kıdemlerine Göre, Öğretim Elemanı ve Öğretmenlerin, Türk Eğitim Sistemi İçinde Eğitilmiş Olmanın, İlerlemeci ve Geleneksel Anlayışlar İle Uygulamalar Yönünden Değerlendirilmesine İlişkin Görüşlerinin Kay-Kare Dağılımı

Değişkenler Cevaplar	Kıdem	Olan Ve Olması Gereken		Olan Fakat Olmaması Gereken		Olmayan Ve Olmaması Gereken		Olmayan Fakat Olmaması Gereken		Sd	χ^2	p	**BOYUT	***ANLAYIŞ
		n	%	n	%	n	%	n	%					
Madde	Kıdem	n	%	n	%	n	%	n	%					
6) İlköğretimin amacı, öğrencileri program dâhilinde, ortaöğretim kurumlarına girebilecek bir yeterlikte yetiştirmektir.	1-5	18	13,6	4	3,0	3	2,3	5	3,8	12	23,08*	,03	A	G
	6-10	7	5,3	7	5,3	1	0,8	7	5,3					
	11-15	19	14,4	0	0,0	0	0,0	7	5,3					
	16-20	7	5,3	8	6,1	2	1,5	4	3,0					
	21-	20	15,2	7	5,3	1	0,8	5	3,8					
25) Okul eğitiminde hedeflenen amaçları öğrenciye kazandırmak için; eğitim-öğretim etkinliklerinde öğrenciyi aktif kılan soru-cevap, problem çözme, gezi-gözlem ve inceleme, deney gibi öğretim yöntemleri kullanılır.	1-5	3	2,2	2	1,5	5	3,7	21	15,6	12	25,28*	,01	S	İl
	6-10	8	5,9	0	0,0	1	0,7	13	9,6					
	11-15	12	8,9	0	0,0	1	0,7	13	9,6					
	16-20	7	5,2	0	0,0	2	1,5	14	10,4					
	21-	19	14,1	0	0,0	1	0,7	13	9,6					
26) Okul eğitiminde hedeflenen amaçları öğrenciye kazandırmak için öğretmenin beden ve zihin enerjisini harekete geçirmek gerekir.	1-5	11	8,1	7	5,2	1	0,7	12	8,9	12	21,17*	,05	S	G
	6-10	10	7,4	1	0,7	2	1,5	9	6,7					
	11-15	9	6,7	0	0,0	2	1,5	15	11,1					
	16-20	7	5,2	1	0,7	2	1,5	13	9,6					
	21-	19	14,1	2	1,5	4	3,0	8	5,9					
39) Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme, öğrencilerin bildiklerini tekrar ettirmeye yönelik olarak yapılır.	1-5	7	5,3	14	10,6	4	3,0	6	4,5	12	29,00*	,00	D	G
	6-10	6	4,5	6	4,5	4	3,0	5	3,8					
	11-15	15	11,4	4	3,0	0	0,0	7	5,3					
	16-20	2	1,5	12	9,1	5	3,8	3	2,3					
	21-	15	11,4	11	8,3	5	3,8	1	0,8					
50) Eğitilmiş kişi kendiışleri ile meşguldür.	1-5	10	7,6	1	0,8	5	3,8	13	9,8	12	29,50*	,00	Ü	İl
	6-10	5	3,8	8	6,1	1	0,8	8	6,1					
	11-15	10	7,6	3	2,3	0	0,0	12	9,1					
	16-20	10	7,6	7	5,3	3	2,3	3	2,3					
	21-	17	12,9	10	7,6	1	0,8	5	3,8					
55) Eğitilen kişi, toplumun isteklerine çözüm olabilecek ürün karşılığında para kazanmayı gözetir.	1-5	6	4,5	10	7,5	2	1,5	12	9,0	12	31,09*	,00	Ü	İl
	6-10	3	2,3	10	7,5	0	0,0	9	6,8					
	11-15	10	7,5	9	6,8	3	2,3	4	3,0					
	16-20	9	6,8	6	4,5	5	3,8	2	1,5					
	21-	15	11,3	15	11,3	1	0,8	2	1,5					

*p< .05

**A: Amaç İç: İçerik S: Süreç D: Değerlendirme Ü: Ürün

***G: Geleneksel İl: İlerlemeci

Eğitilmiş kişi ile ilgili görüşlerde de bazı farklılıkların olduğu görülmektedir. Eğitilmiş kişinin kendiışleri ile meşgul olması gerektiği (madde 50) görüşünün kıdem farkı gözetilmeksizin destek bulduğu ancak bununla birlikte 1-5 ve 11-15 yıl kıdemi olanların uygulamada bunun böyle olup olmadığı konusunda ortak bir görüşe sahip olmadıkları görülmektedir. Kıdemi 10 yıla kadar olan eğitimcilerin, eğitilen kişi toplumun isteklerine çözüm olabilecek ürün karşılığında para kazanmayı gözetmesi (madde 55) gerektiği görüşünün olması gereken ancak gerçekleşmeyen bir durum olduğunu düşündükleri, 11 yıl ve üstü kıdemi olanların ise sistemde kusur olmadığını düşündükleri görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada Türk Eğitim Sistemi içinde eğitilmiş olmanın, ilerlemeci ve geleneksel anlayışlar ile uygulamalar yönünden değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede elde edilen bulgulardan hareketle ortaya çıkan sonuçlar araştırmada yanıt aranmış sorulara/alt problemlere göre şöyle sıralanabilir;

1. İlköğretim kademesinde sosyal yaşamda gerekli olan temel bilgi ve becerilerin kazandırılıp yaşama ve üst öğrenim kurumlarına hazırlamanın amaçlandığı ve bu yönüyle eğitim sisteminin olması gerekene odaklandığı;

2. Okul eğitimi aracılığı ile yetiştirilen bireylerin kendilerine ve topluma yararlı olmaları gerektiği, ancak eğitim sistemine giren kişinin kaliteli bir ürün olarak sistemden çıkamadığı;

3. Öğrenciye okuldaki eğitim öğretim etkinlikleriyle teorik ve pratik bilgiler kazandırılmasının gerektiği ancak, bu süreçlerde üst düzey öğrenmelere (analiz, sentez, değerlendirme) ulaşılmada sorunlar olduğu;

4. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmede öğrencinin istendik davranışları kazanıp kazanamadığını belirleme ihtiyacının sistemde olması gereken bir durum olduğu;

5. Öğrencilerin nitelikli, üretken, yaratıcı olamadıkları ve bu nedenle okul programlarının öğrenciyi yaşam sorunlarının üstesinden gelecek şekilde yetiştiremediği;

6. Öğrenci merkezli bir eğitim amaçlanmasına rağmen uygulamalarda öğretmenin aktif olduğu yöntem ve tekniklerden vazgeçilemediği;

7. Eğitim ortamlarının çağdaş eğitim-öğretim ilkeleri doğrultusunda düzenlenemediği;

8. Ortaöğretimin öğrencileri hayata, iş alanlarına ve üst öğrenime hazırlamada yetersiz kaldığı;

9. Yükseköğretimin öğrencileri ilgi ve yetenekleri doğrultusunda ülkenin bilim politikasına ve insan gücü ihtiyaçlarına göre yetiştiremediği,

Sonucuna ulaşılmıştır.

10. Görev yaptıkları öğretim kademesine göre anket maddelerinin 25 tanesinde öğretim elemanı ve öğretmen görüşleri arasında farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede özellikle okul programlarının öğrenciyi yaşam sorunlarının üstesinden gelecek şekilde yetiştiremediği görüşüne en az katılanların ilköğretim öğretmenleri olduğu; eğitim sistemine giren öğrencilerin nitelikli bir ürün olarak çıkamadığı görüşüne öğretim elemanlarının daha yüksek oranda katıldıkları; “Ortaöğretimin amacının öğrencilere ortak bir genel kültür vermek suretiyle ülkenin her yönden kalkınmasına katkıda bulunma gücünü kazandırmaktır.” görüşüne öğretim elemanlarının daha yüksek oranda katıldıkları; “Yüksek Öğretimin amacının bilimsel, teknik, kültürel sorunları öğretim ve araştırma konusu yaparak ülkenin her yönden gelişmesine katkıda bulunmak.” olmasına rağmen bunun gerçekleştirilemediğine öğretim elemanlarının daha yüksek oranda katıldıkları, sonucuna ulaşılmıştır.

11. Mesleki kıdemlerine göre öğretim elemanı ve öğretmen görüşleri arasında genelde anlamlı farklılık çıkmamıştır. Fakat ankette yer alan altı maddede anlamlı fark çıkmıştır. Bu çerçevede 1-5, 11-15, 21 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip olan eğitimcilerin diğer iki kıdem kategorisindeki eğitimcilere göre, ilköğretimin amacının

öğrencileri ortaöğretim kurumlarına yönleltmek olduğu görüşünü daha yüksek bir oranda belirtmişlerdir. Yine eğitim-öğretim etkinliklerinde öğrenciyi aktif kılan yöntem ve tekniklerin kullanılması gerektiği görüşünü birbirlerine yakın oranda belirtmelerine rağmen özellikle 1-5 ve 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip olanların uygulamada eksiklikler olduğunu düşündükleri; okul eğitiminde öğretmenin beden ve zihin enerjisini harekete geçirmenin gerekli olmasına rağmen uygulamada eksiklikler olduğunu 11-15 ve 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip olan eğitimcilerin daha fazla düşündükleri, sonucuna ulaşılmıştır.

Bu sonuçlar ışığında, genel olarak Türk Eğitim Sistemi içinde eğitilmiş olmanın ilerlemeci ve geleneksel anlayışlar ile uygulamalar yönünden değerlendirilmesine yönelik öğretim elemanı ve öğretmen görüşlerinden hareketle, Türk Eğitim Sistemi'nde programların ilerlemeci anlayışa göre düzenlenmesine rağmen, uygulamada hala geleneksel anlayışların sürdürülmeye çalışıldığı görülmektedir.

Geleneksel anlayışa dayalı eğitimde yüklü bir program, kalabalık sınıflar, genellikle bilme ve kavrama düzeyinde amaçlar ve öğretmen merkezli öğretim yöntemleri vardır (Duruhan, 2004). Bununla birlikte öğrencilerin üst düzey düşünme becerileri edinmesine zemin hazırlayamayan geleneksel anlayışta ısrar edilmemesi gerekmektedir (Duruhan, 2006).

Çağdaş eğitim anlayışlarının öngörülleri doğrultusunda öğrencilerin etkin kılınması, kalkınmayı sağlayıcı insan yetiştirme için önemlidir. Günümüz toplumlarında bilginin aktararak taşınmasından ziyade, işlenmesi önemli olduğu için, bilgiyi amaç olmaktan çıkarıp araç olarak görmek gerekmektedir.

Buna göre eğitim sisteminin teori ve uygulamalar yönünde daha nitelikli hale gelebilmesi için şu önerilerde bulunulabilir:

Öğretim elemanları ve öğretmenlerin, eğitim sisteminde olmayan fakat olması gereken görüşlerinden hareket edilerek;

♦ Eğitim sisteminin okul eğitimi aracılığıyla, bu sisteme giren kişileri nitelikli bir şekilde işleme için ilerlemeci eğitim anlayışının gerekleri bir an önce işe koşulmalıdır.

♦ Tüm öğretim kademelerinde çağdaş eğitim-öğretim yaklaşım ve modellerinin öngördüğü düzenlemeler teori ve uygulama bütünlüğü içerisinde yapılarak eğitim ürün ve çıktılarının istenilen nitelikte olmasına dikkat edilmelidir.

♦ Öğretim kademeleri arası geçişlerde, ilerlemeci anlayışta da önemle vurgulandığı gibi, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre düzenlemeler yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Bilir, Ş. (2006). *Cumhuriyet döneminde dört Türk felsefecisinin eğitime ve eğitim sorunlarına bakışları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Binbaşıoğlu, C. (1982). *Eğitim düşüncesi tarihi*. Ankara: Binbaşıoğlu Yayınevi.
- Cevizci, A. (2011). *Eğitim felsefesi*. Ankara: Say Yayınları.
- Çağlayan, S. (2007). *Türk eğitim sistemi üzerinde etkili olan felsefi akımlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Dombaycı, M.A. (2008). *Türkiye'de ortaöğretimde felsefe öğretiminin değerlendirilmesi*. Ankara, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

- Duruhan, K. (2004, Temmuz). *Türkiye’de okulda geleneksel anlayış ve yöntemlerle insan yetiştirmenin olumsuz etkileri*. 13.Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Duruhan, K. (2006). Aktif anlayış ve yöntemlerle öğrenci yetiştirme. Bulunduğu eser: A. Dombaycı, M.A. (2008). *Türkiye’de Ortaöğretimde Felsefe Öğretiminin Değerlendirilmesi*. Ankara, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Gülbahar, G. (2006). *Cumhuriyet dönemi (1920-1950) Türk eğitim sisteminin felsefi temelleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaya, Ö. (2005). *Kimya eğitiminde yapılandırıcı yaklaşım ile geleneksel yaklaşımın karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sönmez, V. (2002). *Eğitim felsefesi (6.baskı)*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Temel, D. (2010). *Orta öğretim okul yöneticilerinin eğitim felsefelerini algılamaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tozlu, N. (2012). *Eğitim felsefesi*. İzmir: Tıbyan Yayıncılık.
- Tuncel, G. (2004). Öğretmenlerin kendi eğitim felsefelerini inşa etmeleri üzerine. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:10, Erzurum.
- Üstüner, M. (2008). Türk ilköğretim müfettişleri ve öğretmenlerinin eğitim felsefelerinin karşılaştırılması. *Eurasian Journal of Educational Research*, 33, 177-192.

İletişim/Correspondence

Doç. Dr. Kemal DURUHAN
İnönü Üniversitesi
MALATYA-TÜRKİYE
kemal.duruhan@inonu.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Oğuz GÜRBÜZTÜRK
İnönü Üniversitesi
MALATYA-TÜRKİYE
oguz.gurbuzturk@inonu.edu.tr

Arş. Grv. İsmail ŞAN
İnönü Üniversitesi
MALATYA-TÜRKİYE
ismail.san@inonu.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Ezlam PEPELER
İnönü Üniversitesi
MALATYA-TÜRKİYE
ezlam.pepeler@inonu.edu.tr